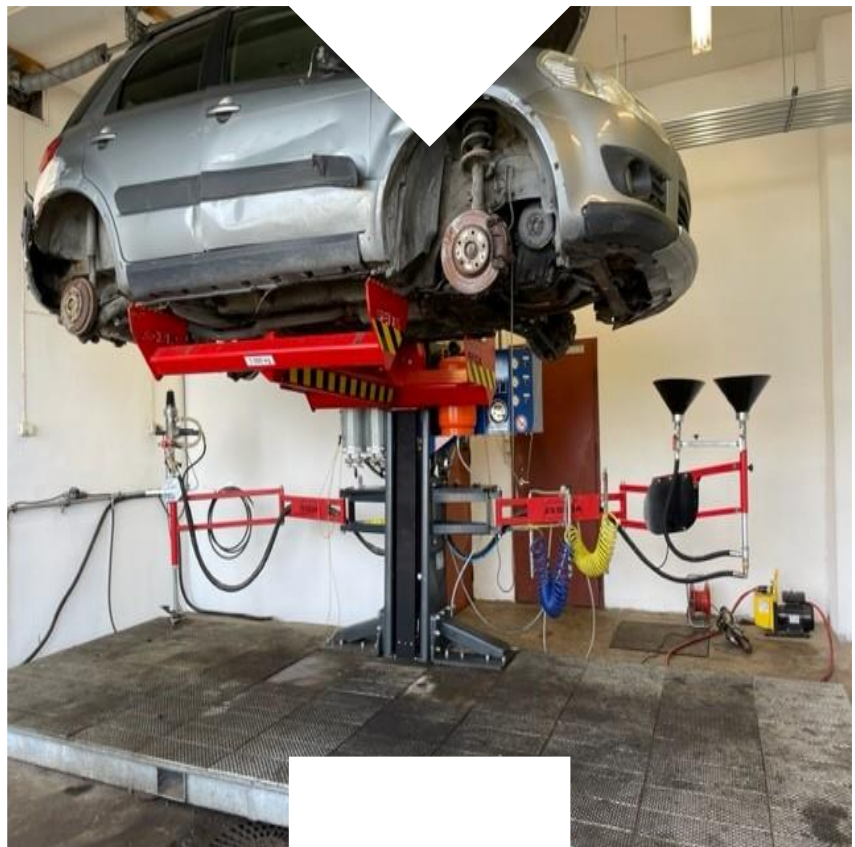

Behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy

Resultater fra tilsynsaksjon i 2023

Innhold

Sammendrag.....	3
1. Bakgrunn, mål og tema.....	5
1.1 Bakgrunn, miljøkonsekvenser og lovgrunnlag for aksjonen	5
1.2 Mål for aksjonen	5
1.3 Tema for aksjonen.....	5
2. Gjennomførte tilsyn	6
3. Resultater fra tilsynene	6
4. Vurdering av resultatene	10
5. Måloppnåelse	11
6. Oppfølging av aksjonen.....	11
Vedlegg	12
Oversikt over anleggene som ble kontrollert i tilsynsaksjonen ved behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy i 2023	12

KOLOFON

Utførende institusjon

Miljødirektoratet

Oppdragstakers prosjektansvarlig

Kontaktperson i Miljødirektoratet

Rune Aasheim

M-nummer

M-2715

År

2024

Sidetall

12

Miljødirektoratets kontraktnummer

Utgiver

Miljødirektoratet

Prosjektet er finansiert av

Forfatter

Miljødirektoratet

Tittel

Oppsummering av resultater fra tilsynsaksjon ved behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy i 2023.
Summary of results from an inspection campaign at treatment facilities for scrapped vehicles in 2023

Sammendrag

Hovedmålet for aksjonen er å kontrollere om behandlingsanleggene overholder de rammene og vilkårene som er gitt i tillatelsene og annet regelverk. Resultatene fra aksjonen viste at det er brudd på miljøregelverket ved mange av de kontrollerte anleggene.

The main aim of the inspection campaign is to check whether the treatment facilities comply with the framework and conditions given in the permits and other regulations. The results from the campaign showed that there are offences of the environmental regulations at many of the controlled facilities.

4 emneord

Tilsyn, forurensning, kjøretøy, statsforvalteren

4 subject words

Inspection, pollution, vehicles, county governor

Forsidefoto

Illustrasjonsfoto: Elisabeth Hammerli, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Sammendrag

Statsforvalteren gjennomførte tilsyn ved behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy i alle fylkene i juni-november 2023. Resultatene viste at 58 av de 63 kontrollerte behandlingsanleggene har brudd på kravene i regelverket. Hoveddelen av bruddene var mangler i håndteringen av fluorholdige kjølegasser, HMS-rutiner, håndtering av avfall, miljørisikovurderinger, oljeutskillere og fast bunndekke.

Alvorlige brudd

Statsforvalteren vurderte brudd på regelverket som alvorlige i 8 fylker på 9 behandlingsanlegg. De alvorlige bruddene var jevnt fordelt på ulike kontrolltemaer. Det var færre alvorlige brudd i aksjonen i 2023 enn i 2015.

Fluorholdige kjølegasser

Resultatene fra aksjonen i 2023 viste betydelige mangler i etterlevelsen av kravene til håndtering av fluorholdige gasser (f-gasser) i klimaanleggene i kasserte kjøretøy. Over halvparten av de kontrollerte behandlingsanleggene etterlever ikke ett eller flere av kravene. F-gasser er klimagasser som bidrar til å øke oppvarmingen av atmosfæren ved drivhuseffekten.

Miljørisikovurdering og rutiner

Det ble avdekket mange brudd på krav i internkontrollforskriften om miljørisikovurderinger og skriftlige rutiner. Miljørisikovurderinger og rutiner er viktige for å få oversikt over hvilken miljøpåvirkning behandlingsanleggene har på omgivelsene, og hvilke rutiner som skal følges for å hindre forurensning.

Oljeutskillere og utslippsmålinger

Resultatene viste mange mangler i drift og vedlikehold av oljeutskillere og målinger av oljeinnholdet i avløpsvannet. Det er viktig at oljeutskillerne fungerer tilfredsstillende, for å redusere utslippene til grunnen av olje fra saneringen av kjøretøyene.

Fast bunndekke

Fast ugjennomtrengelig bunndekke er viktig for å hindre forurensning fra lekkasjer fra kjøretøy. Tilsynene avdekket at mange behandlingsanlegg ikke har etablert tilstrekkelig fast bunndekke på områder hvor kjøretøy blir sanert eller mellomlagret.

Håndtering av farlig avfall

Aksjonen avdekket mange brudd på kravene til deklarerings og mellomlagring av farlig avfall. Korrekt deklarerings og håndtering av farlig avfall er viktig for å unngå forurensning av ytre miljø fra miljøgifter i avfallet.

Resultatene fra aksjonene i 2015 og 2023

Sammenligning av resultatene fra aksjonene i 2015 og 2023 viser færre brudd i 2023 enn i 2015 for tilsynstemaene oljeutskillere og håndtering av farlig avfall, og flere brudd for temaet fast bunndekke.

1. Bakgrunn, mål og tema

1.1 Bakgrunn, miljøkonsekvenser og lovgrunnlag for aksjonen

Årlig blir det i Norge kassert ca. 130 000 kjøretøyer av en samlet bilpark på ca. 2,9 millioner biler. Behandlingen av bilene skal sikre materialgjenvinning for å oppnå god ressursutnyttelse. Videre skal håndteringen skje på en forsvarlig måte og i tråd med regelverket, slik at helse- og miljøfarlige stoffer ikke forurensrer omgivelsene. Det er viktig at behandlingsanleggene for kasserte kjøretøy er godt forberedt på det økende antallet med elektriske biler, spesielt håndteringen av batteriene.

De viktigste oppgavene for å hindre forurensning ved håndtering av kasserte kjøretøy er:

- sikre en god miljøsanering av bilene slik at miljøfarlige komponenter blir fjernet før videre behandling i fragmenteringsanlegg
- hindre at fraksjoner som olje, tungmetaller, fluorholdige klimagasser og andre miljøgifter blir sluppet ut til miljøet
- kontrollere at utsortert farlig avfall blir levert til godkjente avfallsmottak

Statsforvalteren er myndighet for å kontrollere om behandlingsanleggene for kasserte kjøretøy overholder regelverket.

Tilsynsaksjonen i 2023 var landsdekkende. Aksjonen er en videreføring av tilsvarende aksjoner i 2005, 2011 og 2015.

1.2 Mål for aksjonen

Målene med aksjonen var å kontrollere om tiltakshavere/entreprenører overholder de rammene og vilkårene som er gitt i tillatelsene og annet relevant regelverk. I tillegg var det et mål å vurdere utviklingen i bransjen ved å sammenligne resultater fra aksjonene i 2015 og 2023.

1.3 Tema for aksjonen

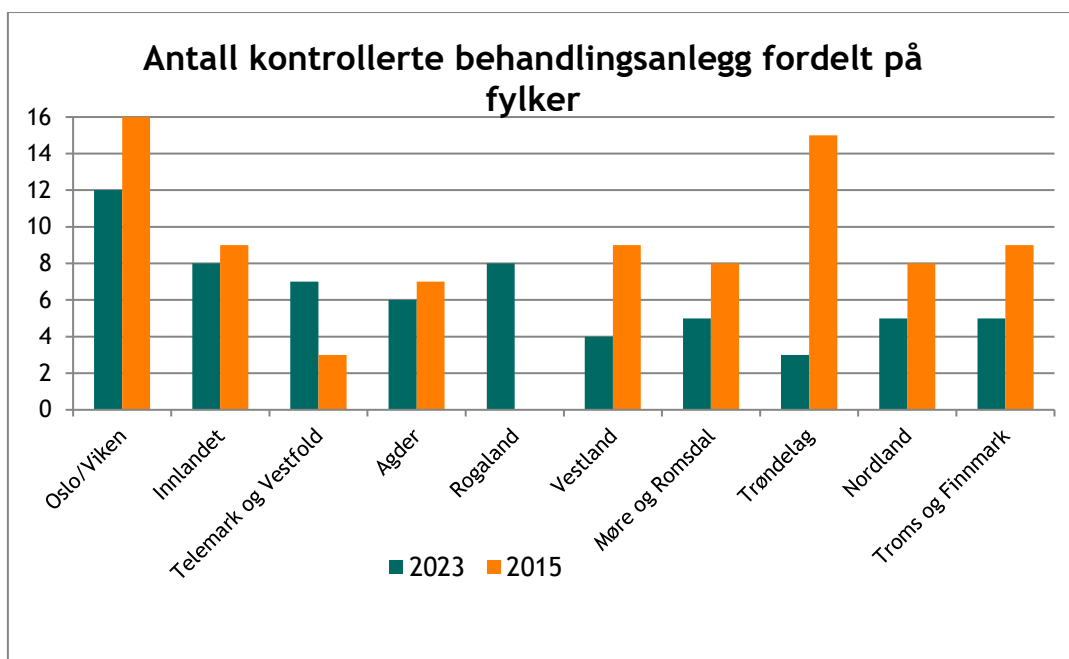
Følgende tema ble kontrollert i tilsynene i aksjonen:

- Miljøsanering av kasserte kjøretøy
- Forsøpling og forurensning til omgivelsene
- Fast bunndekke på behandlingsanlegget
- Oljeutskiller for avløpsvann
- Håndtering av farlig avfall
- Avviksbehandling av hendelser
- Miljørisikovurdering, inkludert håndtering av kasserte høyenergibatterier
- Håndtering av fluorholdige kjølegasser i kjøretøyenes klimaanlegg

2. Gjennomførte tilsyn

Statsforvalteren gjennomførte tilsyn på behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy i alle fylkene, totalt 63 tilsyn i juni-november 2023. I aksjonen i 2015 ble det gjennomført 84 tilsyn. Figur 1 viser antall tilsyn i aksjonene fordelt på fylkene.

Behandlingsanleggene som var omfattet av aksjonen, behandler blant annet personbiler, varebiler, lastebiler, busser, campingvogner, bobiler og motorsykler.

Figur 1

Fylkesvis fordeling av tilsynene ved behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy som ble gjennomført av statsforvalteren i 2023 og 2015

3. Resultater fra tilsynene

Resultatene viser at 58 av de 63 kontrollerte behandlingsanleggene for kasserte kjøretøy i 2023 har brudd på kravene i regelverket. Hoveddelen av bruddene var mangler i håndteringen av fluorholdige kjølegasser i klimaanleggene, HMS-rutiner, håndtering av avfall, miljørisikovurderinger, oljeutskillere og manglende fast bunndekke.

Resultatene fra tilsynene er vist i figur 2, 3 og 4. Det ble avdekket ett eller flere brudd i 58 av 63 av de kontrollerte behandlingsanleggene (92%).

Alvorlige brudd

Statsforvalteren vurderte brudd på regelverket som alvorlige i 8 fylker på 9 behandlingsanlegg, totalt 19 brudd. De alvorlige bruddene var jevnt fordelt på ulike kontrolltemaer, se kapittel 4

Fluorholdige kjølegasser

Kravene til håndtering av brukte fluorholdige gasser (f-gasser) fra klimaanlegg på kjøretøy er gitt EU-forordning 517/2014 og gjennomført i produktforskriften, kapittel 6a. Kravene er blant annet at personell som utfører service på f-gass i personbiler og varebiler under 3,5 tonn skal ha opplæringsbevis. I tillegg er f-gass farlig avfall som det er ulovlig å slippe ut til luft, og f-gasser skal bare videreselges til virksomheter som har godkjente sertifikater.

Resultatene fra aksjonen viste at det er betydelige mangler i etterlevelsen av kravene til håndtering av f-gass i kasserte kjøretøy. Over halvparten, 33 anlegg (58%) av de kontrollerte behandlingsanleggene etterlever ikke ett eller flere av kravene. Manglende opplæringsbevis ble avdekket hos 46% av anleggene, og 25% leverte ikke brukt f-gass til mottakere med godkjente sertifikater.

Miljørisikovurdering, og rutiner

Internkontrollforskriften inneholder krav til dokumenterte rutiner for helse, miljø og sikkerhet (HMS). Rutinene skal dekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av HMS-lovgivningen.

I nesten halvparten, 25 anlegg (46%) av de kontrollerte behandlingsanleggene hadde de ansvarlige mangler i HMS-rutinene. Manglene gjaldt i hovedsak at rutinene ikke var dokumenterte.

Internkontrollforskriften inneholder krav om gjennomføring og dokumentasjon av miljørisikovurderinger. Vurderingen omfatter kartlegging av farer og problemer, og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

Tilsynene avdekket brudd på kravene til miljørisikovurderinger ved 20 anlegg (36%) av de kontrollerte behandlingsanleggene. Ved 40% av anleggene ble det påpekt forbedringspunkter (anmerkning).

Håndtering av farlig avfall

Avfallsforskriften inneholder krav til håndtering av farlig avfall, blant annet deklarasjon, merking, mellomlagring og levering til godkjente mottakere.

Aksjonen avdekket brudd på kravene til avfallshåndteringen ved 26 anlegg (42%). De fleste bruddene gjaldt mangler i deklarasjon av farlig avfall og mangler i mellomlagringen av kjøretøy på anleggsområdene.

Oljeutskiller

Oljeutskiller er nødvendige for å samle opp oljesøl i avrenningen og avløpet fra behandlingsanleggene. Statsforvalterne fant mangler ved oljeutskillerne i 24 anlegg (41%) av tilsynene. De fleste bruddene var mangler i drift og vedlikehold og mangler i målinger av oljeinnholdet i avløpsvannet fra oljeutskillerne.

Fast bunndekke

Avfallsforskriften inneholder krav om at bilvrak og bildeler med risiko for væskelekkasjer skal lagres på fast ugjennomtrengelig bunndekke. Hensikten er å hindre grunnforurensning og sikre at væskene blir samlet opp og levert som farlig avfall.

Aksjonen avdekket brudd på kravene til fast bunndekke ved 24 anlegg (39%). De fleste bruddene var at fast dekke ikke var etablert på områder hvor kjøretøy med fare for lekkasjer ble sanert eller mellomlagret.

Utslippskontroll og målinger

Tillatelsene til behandlingsanleggene for kasserte kjøretøy inneholder krav til utslippskontroll og målinger av avrenningen og avløpet fra anleggsområdet. I tilsynene ble det avdekket brudd på disse kravene ved 19 anlegg (37%). De fleste bruddene gjaldt manglende gjennomføring av målinger og brudd på tillatelsenes utslippsgrenser.

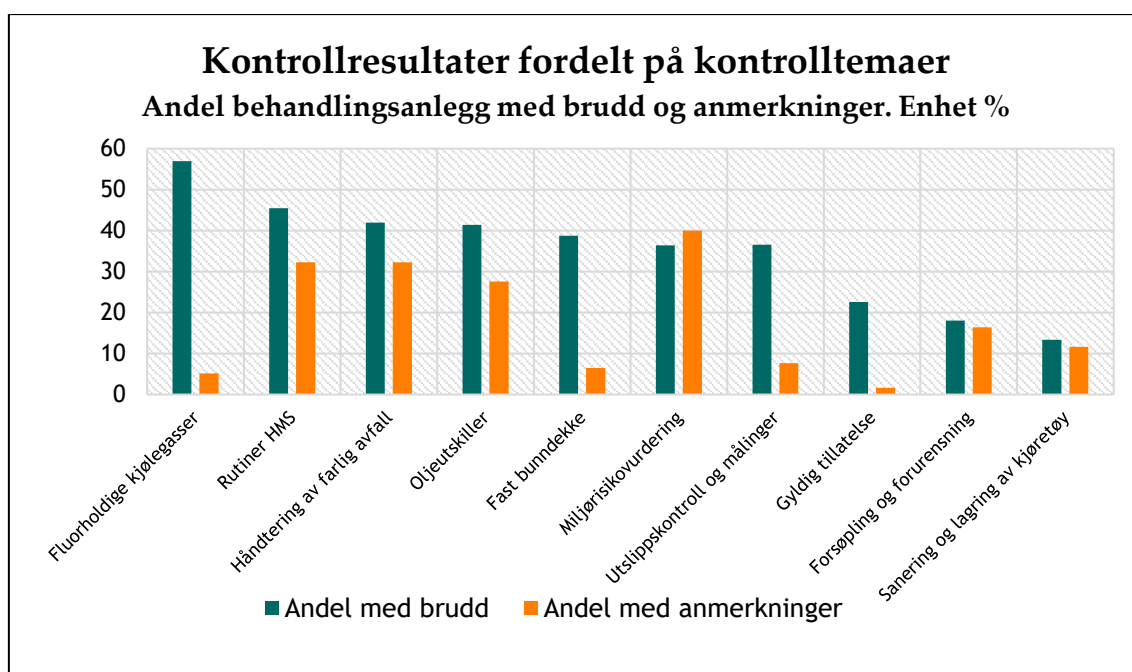
Forsøpling og forurensning

Dersom behandlingsanlegget har disponert avfall på en måte som virker skjemmende, men som ikke medfører fare for forurensning, er det kommunen som har myndighet, jf. forurensningsloven § 37. Statsforvalteren kan imidlertid gjøre virksomheten oppmerksom på at forsøplingsforbudet er brutt, og påpeke plikten til å rette opp det ulovlige forholdet. Dersom avfallet er disponert i strid med virksomhetens tillatelse, er det likevel statsforvalteren som har myndighet.

Statsforvalteren påpekte forsøpling med fare for forurensning ved 11 anlegg (18%) i aksjonen. Dette gjaldt forsøpling fra lagring av biler og bildeler som kan forurense grunnen eller vassdrag.

Gyldig tillatelse

Alle behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy skal ha tillatelse, jf. avfallsforskriften § 4-7 og forurensningsloven § 11. Statsforvalteren avdekket at ett behandlingsanlegg manglet gyldig tillatelse, to overholdt ikke tillatelsens krav til driftstid og 11 overskred kravene til antall og/eller område for lagring av kjøretøy.

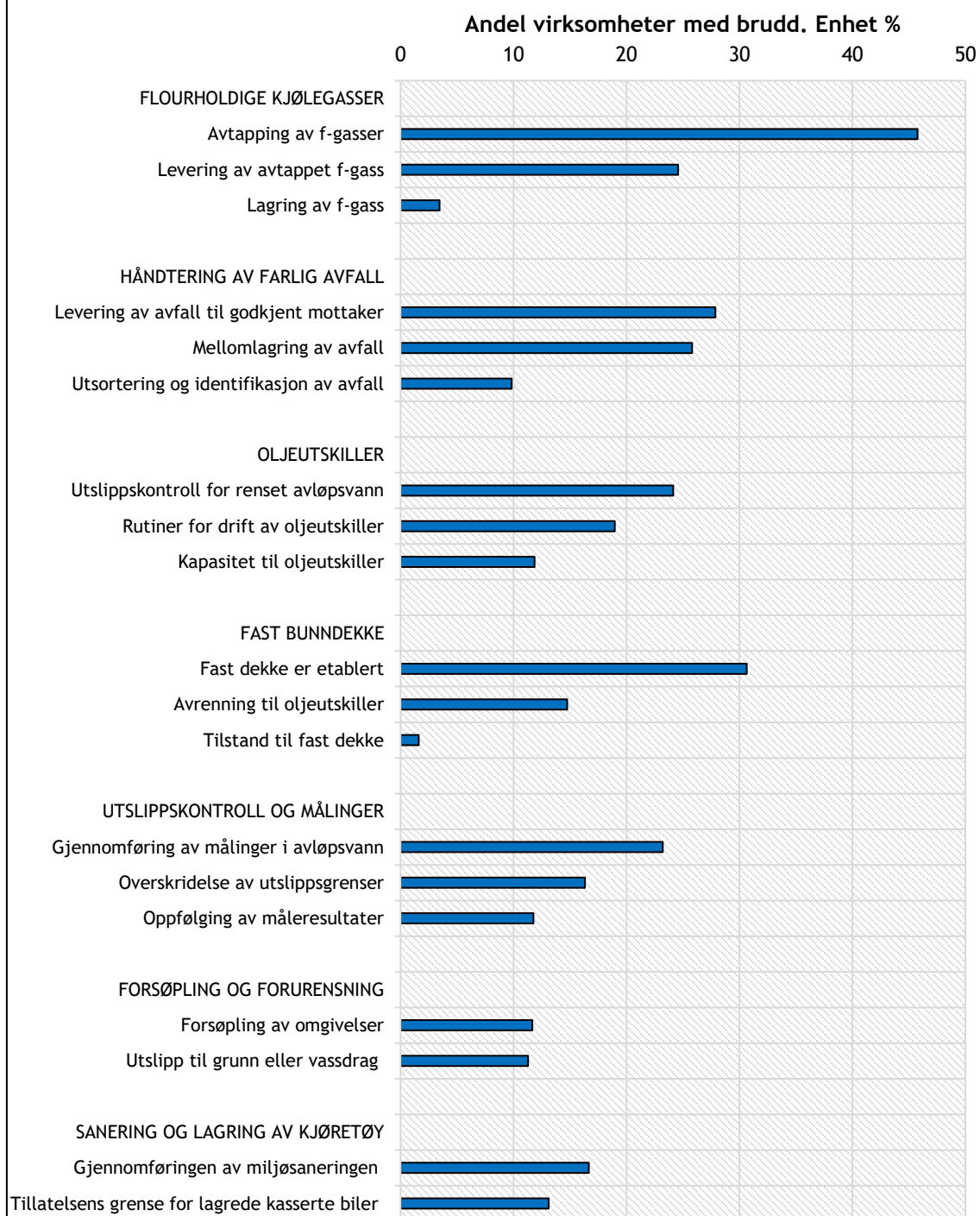

Figur 2

Oversikt over andelen av brudd og anmerkninger (forbedringspunkt) fordelt på tilsynenes hovedkontrolltemaer

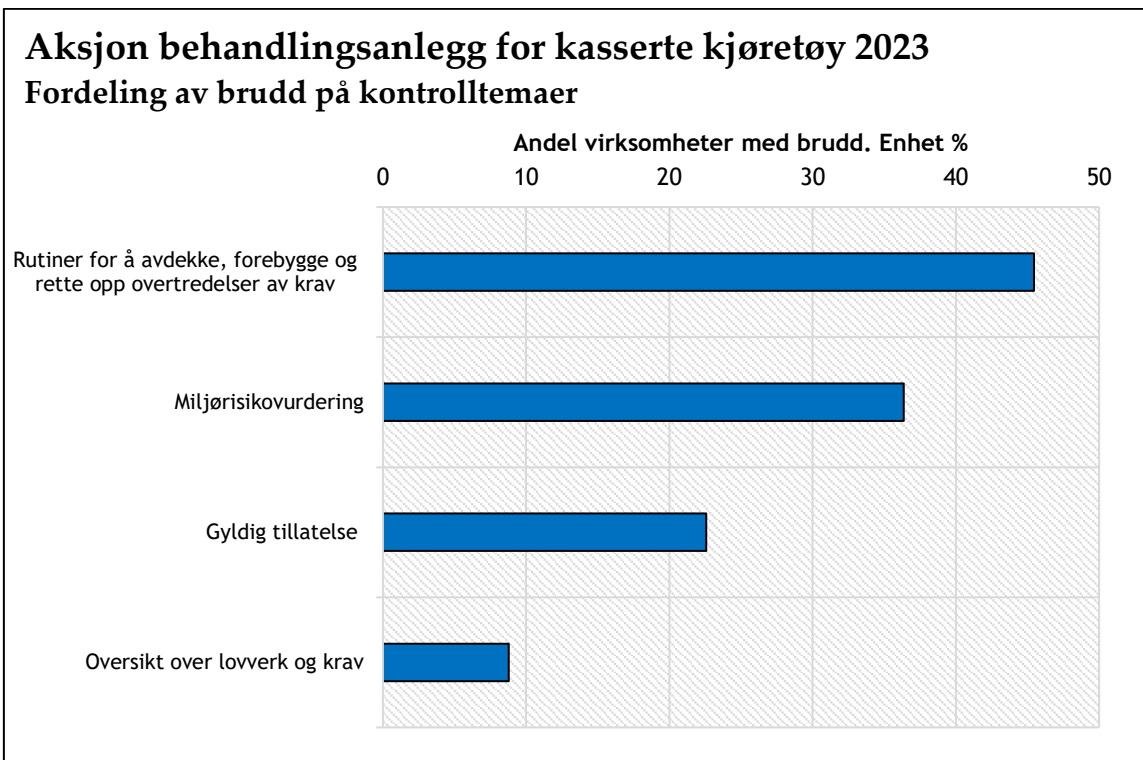
Aksjon behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy 2023

Fordeling av brudd på kontrolltemaer

Figur 3

Oversikt over andelen brudd fordelt på kontrolltemaene i tilsynsaksjonen

Figur 4
Oversikt over andelen brudd fordelt på kontrolltemaet internkontroll i tilsynsaksjonen

4. Vurdering av resultatene

Forrige tilsynsaksjon på behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy ble gjennomført i 2015. Det ble utført tilsyn ved 84 anlegg i 2015, som var 21 flere enn i aksjonen i 2023. Alle fylkene deltok i begge aksjonene.

Resultatene fra aksjonen i 2023 viste betydelige mangler i etterlevelsen av kravene til håndtering av fluorholdige gasser (f-gasser) i kasserte kjøretøy. Det er viktig at alle som håndterer f-gasser har tilstrekkelig opplæring, for å redusere risikoen for utslipp. F-gasser er klimagasser som bidrar til å øke oppvarmingen av atmosfæren ved drivhuseffekten.

Det ble i aksjonen avdekket mange brudd på krav etter internkontrollforskriften om miljørisikovurderinger og skriftlige rutiner. Miljørisikovurderinger og rutiner er viktige for å få oversikt over hvilken miljøpåvirkning behandlingsanleggene har på omgivelsene, og hvilke rutiner som skal følges for å hindre forurensning.

Resultatene viste også mange mangler i drift og vedlikehold av oljeutskillere og målinger av oljeinnholdet i avløpsvannet fra oljeutskillerne. Det er viktig at oljeutskillerne fungerer tilfredsstillende, for å redusere utslippene til grunnen av olje fra saneringen av kjøretøyene.

Fast ugjennomtrengelig bunndekke er viktig for å hindre forurensning fra lekkasjer fra kjøretøy. Tilsynene i aksjonen avdekket at mange behandlingsanlegg ikke har etablert tilstrekkelig fast bunndekke på områder hvor kjøretøy blir sanert eller mellomlagret

Aksjonen avdekket mange brudd på kravene til deklarerer og mellomlagring av farlig avfall. Korrekt deklarerer og håndtering av farlig avfall er viktig for å unngå forurensning av ytre miljø fra miljøgifter i avfallet.

Resultatene fra aksjonene i 2015 og 2023

Sammenligning av resultatene fra aksjonene i 2015 og 2023 viser færre brudd i 2023 enn i 2015 for tilsynstemaene oljeutskiller og håndtering av farlig avfall, og flere brudd for temaet fast bunndekke. Statsforvalteren vurderte færre brudd som alvorlige i aksjonen i 2023 enn i 2015.

5. Måloppnåelse

Hovedmålet med aksjonen var å kontrollere om behandlingsanleggene for kasserte kjøretøy overholder de rammene og vilkårene som er gitt i regelverk og tillatelser, og bidra til å styrke og utvikle deres kunnskap og kompetanse om ytre miljø som påvirkes av anleggenes virksomhet. Delmål var blant annet å sammenligne resultatene fra aksjonene i 2015 og 2023, og få oversikt over håndteringen av fluorholdige gasser i kjøretøyenes klimaanlegg.

Resultatene fra tilsynene i aksjonen gir en god oversikt over etterlevelsen av regelverket, og et bra grunnlag for å sammenligne resultatene i aksjonene i 2015 og 2023. Aksjonen har bidratt til å gjøre behandlingsanleggene mer oppmerksomme på regelverket, blant annet om kravene til håndtering av fluorholdige kjølegasser, og konsekvensene håndteringen av kasserte kjøretøy har for ytre miljø.

6. Oppfølging av aksjonen

Vi forventer at eiere og driftsansvarlige for behandlingsanleggene for kasserte kjøretøy retter bruddene som ble avdekket under aksjonen. Videre at de bruker informasjonen og de forventningene miljømyndighetene har presentert til å bedre kompetansen og sikre en god etterlevelse av regelverket.

Aksjonsgruppa har varslet bransjeforeningen Norges Biloppsamleres Forening om aksjonen. Vi forventer at bransjeforeningen vil formidle resultatene fra aksjonen til de behandlingsanleggene som ikke fikk tilsyn fra statsforvalteren.

Statsforvalteren vil følge opp at eierne og de driftsansvarlige retter brudd, veilede om regelverket og gjennomføre oppfølgende tilsyn.

Vedlegg

Oversikt over anleggene som ble kontrollert i tilsynsaksjonen ved behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy i 2023

OSLO/VIKEN	ROGALAND
Ragn-Sells Autopart AS avdeling Skedsmo	Ragn Sells Autopart avdeling Sandeid, Vindafjord
Eriks bildemontering AS, Frogn	Hompem Bil, bilopphogging, Bjerkreim
Asker og Bærum Bilopphuggeri AS	Knoks Bildeler, bilopphogging, Sandnes
Saggrenda Bilopphuggeri AS	Rogaland Bildeler, bilopphogging, Eigersund
Ragn-Sells Biloppsamlingsplass, Sarpsborg	Olas Bil, Karmøy
Kongsberg samlesentral	Hermod Teigen, avdeling Tau, Strand
Fet Bil AS, bilopphuggeri	Frank Ur, Strand
Ørje Auto og Bildemontering	Hove Bildeler, Sokndal
Vikers Bildeler, Indre Østfold	
Norsk Gjenvinning, Øra, kasserte kjøretøy	VESTLAND
Metallco Hallingdal, behandling av kasserte kjøretøy	Nordfjord Bilsenter, bilvrak, Stad
Bil1din Østlandet, Asker, mottak av kasserte kjøretøy	Henrik Rosenlid, kasserte kjøretøy, Stryn
	Ragn-Sells AS avdeling Bergen, kasserte kjøretøy
INNLANDET	Rolf Morten Løviknes, bilvrak, Stad
Skarnes Bildemontering	
Risbergseter Bil-demontering, Grue	MØRE OG ROMSDAL
Vazelina Bilopphuggeri, Gjøvik	Tofte Gjenvinning AS, Molde
Metallco Oppland Gjøvik, kasserte kjøretøy Hunndalen	Autopress AS, Sunndal
Vinstra Bil-Demontering AS	Møre Bruktbildeler AS, Ålesund
Otta Bilskaesenter AS	Aasen Bil-Demontering AS, Hareid
Frya Bil AS, Ringebu, behandling av kasserte kjøretøy	Metallco Møre, Rauma
Bil-Demontering Innlandet AS, Østre Toten	
	TRØNDELAG
VESTFOLD OG TELEMARK	Biloppsamling, Trøndelag Bildeler, Malivik
Tandbergs Bildeler AS, Larvik	Biloppsamling, Bjugn Bilopphuggeri AS, Ørland
Heddal Bilopphogging, Notodden	Biloppsamling, Norsk Bildemontering, Verdal
Porsgrunn Bilopphugging	
Seljord Bilopphuggeri AS	NORDLAND
Araz Bilopphugging DA, Skien	Sandnessjøen Biloppsamling, Radåsen, kasserte kjøretøy
Sunde Renovasjon og Gjenvinning AS, Grivimoen	Mosjøen Bil og Maskindemontering, Alstahaug
Borgeskogen Metall Gjenvinning AS, Sandefjord	LIAS Bilopphuggeri, Leknes, kasserte kjøretøy
	Østbø AS, Finneid, Fauske
AGDER	Reno-Vest Produksjon AS, Biloppsamling Ramnflauget
Tønnesland Lastebildemontering, Kristiansand	
Mørlandsmoen Bilopphogging AS, Arendal	TROMS OG FINNMARK
Bjarne Johansen Bildemontering AS, Kristiansand	Haldorsen biloppsamling, Sørreisa
Sædberg Metall AS, skraphandler og kasserte kjøretøy	HRS Metallco biloppsamling, Harstad
Heddeland Bilopphugging AS, Lindesnes	HRS Metallco, Tromsø
Teigen Hermod AS, avdeling Lyngdal	Bilvrakmottak Nordkapp Auto AS, Porsanger
	Senja Avfall Miljø AS, Biloppsamling, Bergneset

Miljødirektoratet

Telefon: 03400/73 58 05 00

E-post: post@miljodir.no

Nett: www.miljødirektoratet.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo: Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratets hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er underlagt Klima- og miljødepartementet og har mer enn 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Våre viktigste funksjoner er å overvåke miljøtilstanden og formidle informasjon, være myndighetsutøver, styre og veilede regionalt og kommunalt nivå, samarbeide med berørte sektormyndigheter, være faglig rådgiver og bidra i internasjonalt miljøarbeid. sektormyndigheter, være faglig rådgiver og bidra i internasjonalt miljøarbeid.